

میلعلما وه

(4) لَمَجْمِ صِصْخَمْ هِبْ صِصْخَتْ رَدِّمَاعْ مَكْد

ی قاصم ل مجم و ی موهفم ل مجم هب ص یصخت م کد

مهاجنپ هسلج – صّاخ و مّاع باب – هففل و صا چراخ سوردهلسلسد

داتسا

ی نار هط ی نیسد ن سحمدمحم دیسد جاد اللهیآ
هّرسد الله سّدق

میچرلا ناطیشلا نم للہای ذوعاً
میچرلا نمحررلا الله مسب

ن یئیابتم نیی رمانارود دروم ردی موهفم لمجم صصخم مکد

لمجم صصخم رد ثحب هب عجار ، مانتفگ هک مدرکی م لایخ نم و دود هدنام ی قاب هک ی بلطم صصخم دروم رد هک مهبشلا و کشلا اجنیا رد .تسا نیئیابتم نیی رناد م ه رما هک تسا ی موهفم ی لکروط هب اذل ، دوشی م دبیرت راجد ش دوخ روھظ رد ماء نیا نوچ هک تسا نیا رب نایاقاً رظن ، ل صتم صصخم زاریغ رد روھظ ل و ا لابل و ا لامع هکلب ، درادن ی تللاد هنوگچیه ل صتم صصخم نآ هب تبسنلاب دراد .

ظف هک میشاب هتشاد کشد و میشاب هتشاد ار «مهنم عامکحلا لا ا عاملعا مرکا» رگا لاثمب اینم م ه بیبط هب ق باسرد نوچ - ؛ دوشی م ق لاطا بیبط رب ای دوشی م ق لاطا هفسلف لمعتم رب میکد و تمکد تسا نکم هچرگا . دوشی مذ ق لاطا ظف کی ، مادکچیه هب و تسا نییابتم ، ود نیا نیی ن لاا - دنتفگی م میکد هب م ه و تسا ق قحتم تبابط هب م ه ، در ف کی ؛ دشاب هدش عمج در ف کی رد موهفم ود ره ی قاصم رظن ز ا .تسا ق قحتم هفر اعتم تمکد و هفسلف

یور لیلد ای ملاحم لا نوچ ، دراد تیجد ، عامتجا دروم هب تبسنلاب «عامکد» نیا هک تسینی ی کشد ، صخش نیا دشاب هتفر هک اتود نیا ز ا مادکره یور .تسا هتفر فوسلیف یور لیلد ای و هتفر بیبط رد میکد ظف هک میناد نام هک تسا ی تروصرد نیا .دود دهاوخ ی هذ نیا و رما نیا نوئشرد لخادن لاا ز ا ی کی طقف لاوم میناد بل لامجلاب مکنیا ای ، دوشی م مدر رب راکه دروم ودره رد ، باطخ رودص نامز تسا مدرک دصق ار تبابط ی انعم هب تمکد ای لاوم هک مینادی م اعطق ی نعیم ،تسا مدرک دصق ار ود نیا لخادنیا ، دوشی م ق لاطا دحاو نامز رد انعم ودره هب ظف نیا رگا لاا و ، ار هفسلف ی انعم هب تمکد ای هک میراد یرثکا کی ،تسا هفسلف و تب ن یی عمماج هک میراد ی لقا کی هک دوشی م رثکا و لقا نامهر رد بیبط ریغ تسه ی فوسلیف و ، فوسلیف ریغ تسه ی بیبط ؛تسا ق ارتقا دراوم

ود ره و تسا مدرک مدارا ار ود نیا ز ا ی کی اعطق لاوم مینادی م هک ی دروم نییچم هکیرد لااح ام ی لو ، دوشی م ق لاطا اتود نیا ز ا ی کی رب تمکد نیا ، رودص نامز رد مکنیا ای ،تسا مدرک مدارا ار ، بیبط هب م ه ، دنیوگی م میکد ، ودره هب ن لاا نوچ ؛ دوشی م ق لاطا ود نیا ز ا کی مدارک رب میراد کشد ره هب ن لاا ، دنیوگی م میکد لامعتسا ترثک باب ز ا و تبلغلاب ماء باب ز ا فوسلیف هب م ه ، دنیوگی م میکد هب م ه رودص نامز رد هک میراد کشد ام ی لو .دوشی م ق لاطا دحاو ظف ، نیئیابتم ی انعم ودره نیا ز ا مدارک ی لو ، دوشی م هتفگ اتود نیا ز ا ی کی هب رودص نامز رد هک میراد عطق ای ؟ هذ ای تسا هدود تیفیک نیمه ؟ بیبط ای دود فوسلیف ش قاصم هک میراد قاصم رد کشد ام

، مینادب روھظ رد لامجا بجوم ار ل صتم صصخم ام ، موق مارم و ی شم رب انب رگا اجنیا رد «مرکا» ی نعیم .دوشی م دقنم ی موهفم لمجم دروم نیا ریغ رد ل و ا لابل و ا لوا ز ا ماء نیا روھظ ار فوسلیف هذ و دوشی م ل ماشد ار بیبط هذ ؛ ار امکد ریغ دوشی م ل ماشد «عاملعا

مکنیا رب دندوب اوتف دیاب نایاقاً ، دش ضرع هک ی لاصفا نامه هب دشاب لصفنم ، صصخم رگا و اجنیا رد لاغتشا یاضنقم نیاربانب ،تسا نییرم لاا نیی نییابتم م هرما و تسا لصفنم ، صصخم نیا نوچ رهظ قلاص و عمج قلاص هب رما دننام ؛ دوشب لصاد همد ز ا تغارف هکی تقو ات دنکی م همد عاقب هب مکد رد .تسا ودره نیی عمج ، مکد ی نعیم ، دوشب ادیپ همد ز ا تغارف ات تسا لاغتشا عاقب ، هدعاق یاضنقم هک دوشب لصاد همد تغارف ات دنکی م نیئیابتم ودره نیی عمج هب رما ، صصخم لیلد م ه اجنیا

تسا می‌مهم لصا، لصا نیا و باعرش دشا بهتشداد تیجد، نیقی

[...] ^۱ ربه میتشادذ یرگید لیلد ام رگا نیعی؛ ار عوضوم به نیقی دنکی م باجیا، عوضوم دنکی م عاشتقا، ن آ سفذ، ملاء ملاء نم به یرگید تجدل یزند و ملاء ملاء نم به ن ظ ن آ لیزند و نیی گیاج، عرانش قلاطا سفذ؛ «ماتصلا کیلاء بجیف»، دشل خادن باضر مام رگا: دیوگی م عرانش هکی تقو. ار ملاء مرخلاب؛ هذ مکنیا ای دنک ادیب ملاء، تیور زاناسنا ای لاد. دنکی م عاشتقا ار توبه به ملاء ای تیور به ملاء «تیبلا تما اذ» هک دمآ یرگید لیلد رگا هلب. تیور ریغ باب زان لو دنکی م ادیب ملاء، دنک ادیب ملاء دیاب عایش هک دمآ یرگید لیلد لاثم بابن م رگا ای. دوشی ملاء ملاء نم ل زان نیا تقون آ، «موصلا کیلاء بجیف» به ملاء، عوضوم قلاطا سفذ معیط و ی آذ و اما. دوشی ملاء ملاء نم ل زان نیا، دراد ار ملاء م کد م ار رگید رما ای، ار عوضوم به ن ظ هذ، دنکی م عاشتقا ار عوضوم

دنوخا موحرم هاگید ربه داتسا لاکشا

«عاملعا مرکا» دوخرد م نیعی. دیام هیضق نیمه «قأسفلا لاإ عاملعا مرکا» بابرد تقون آ می اوتف هک امش! دنوخا بانج. تسا هتفهذ هلمسم نیا «قأسفلا لاإ» بابرد م و تسا هتفهذ هلمسم نیا نیا به ایآ، صصخم قادصم لامجا باب زان، هیقادصم ههیش رد مءا به کسمت زواج مدء ربه دیهد ای ت سا مولعم ملاء، ملاء نیا زان روظنم دیامی م هکی تقو «عاملعا مرکا» سفذ هکی اهدرک هجوت عوضوم دمآ می «عاملعا مرکا» کیل یلد هچنانچ رگا. دشا به مولعم ملاء دیاب، ملاء هک ت سا ملسم؟ مولعم ریغ ملاء دیناوتی مءا به ایآ، تسین ملاء ای ت سا ملاء، دیز ایآ هک دیراد ککش امش و دمآ می من صصخم لیلد ن کلو، دروخی م مولعم ملاء به هشمه، ملاء قلاطا نوچ. دینک دیناوتی من مءا به کسمت، ادبا؟! دینک کسمت کوشم ملاء به هذ، ن و نظم ملاء به هذ

کش دیز رد ام لاد؛ مولعم ملاء یور هتفر لو زان «عاملعا مرکا» نیا دوخل و اولاب لاوا سپ نو دب «عاملعا مرکا» لیلد ایآ. میراد ککش ملاء رد اما؟ تسین قساف ای و تسا قساف، دیز هک میراد مرکا: دیوگی م امش هکی تقو. رگید دوشی م ل ماش؟! دوشی من ای دوشی م ل ماش ار دیز، عانتسا نیا هتادء و هسفی فکشی ن کلا مولعم و ملاء م دیز. دروخی م، مولعم ملاء به عاملعا نیا «عاملعا

می ل ماش هکنیا سپ! بوخی لیخ، دوشی م ل ماش ار دیز «عاملعا مرکا» لیلد مرخلاب هک مینیبی م ار لقتسم می هذ کی م کد هک «قأسفلا لاإ» غارس مپیامی لاد. مینکی می سررب ار اهنبی می کیکی کی، دوش لیلد کی رگا مپیوگی م «قأسفلا لاإ» درومرد. دندنا بسچ «عاملعا مرکا» به فیخت باب زان لا و دراد قساف ایآ هک دیشاب هتشداد ککش، دیز لثم دروم کی رد و، «قأسفلا مرکت لا» لاثم دیشاب هتشداد لقتسم دیناوتی من؟ دینک کسمت مءا به و ا مارکا مدء یاربه دیناوتی م ایآ؛ تسین قساف ای ت سا

ار لو هجم عوضوم هذ، دریگی م ار مولعم عوضوم؟ دریگی م ار ی دروم هچ «قأسفلا مرکت لا» عوضوم یور لو زان م کد هکنیات هجه به درک هیقادصم ههیش رد مءا به کسمت دوشی من لیلد نیمه به مولعم عوضوم، عوضوم هک دنکی م عاشتقا، عوضوم عضولادقء و عوضوم قلاطا و تسا هتفر مولعم دشا به

روطچ تقون آ تفرگت هکی تقو. دریگی من ار کوشم عوضوم نیا، «قأسفلا مرکت لا» لیلد اذل مدوخ رس: دیوگی م لو زان «قأسفلا مرکت لا» نیا!؟ دنک داجیا ل ل ذ، مءا رهظ رد هک دوشی م ثعاب نیا هتشداد و م دیاب مرس، ل و ا!؟ ملامب مدوخ رس به ار یرگید صخش رسن غور روطچ تقون آ، درادن و م هکن م: [دیوگی م]؟! ت سا و ترسل م ای ت سا ن م رس ل م غور نیا ایآ هکی نک او عد تقون آ دعب دشا به مدوخ لیلد نیا اب مناوتی م روطچ، مریگی ار کوشم دروم نیا مناوتی من، مشا به «قأسفلا مرکت لا» مدوخ رتدب، دشا به هیموهفم ههیش هکی لو زان لیخ نیا؟ م زان دیش دوخ تیمومع زان «عاملعا مرکا» مءا نیا ت سا!

^۱ بتوصی عطق

نی‌یزا ار مّاع روھظ نآ، «قأسفلاً لا!» رگم، «مہنم قأسفلاً لا! عاملعلما مرکأ» لیلد رد نیاربانید
 ہتشاد روھظ تسین مز لا ای دشاب ہتشاد روھظ دیاب «قأسفلاً لا!» نیا ایآ ہک تسا نیا ام ل اؤس!؟ دربی‌مذ
 اب دیاب ای!؟ دربی‌م نی‌یزا ار مّاع روھظ ہک دیوگی‌م (کلام) ہچ اب رخآ. دشاب ہتشاد روھظ دیاب!؟ دشاب
 دشاب رھاظ رب ص ذہبلاغ باب ز ا ای، دشاب رھاظ رب رھظا ہبلاغ باب ز ا ی‌نعی، دنزب ص یصختش دوخ ص ذ
 دنزب ص یصخت ار [عاملعلما مرکأ] نیا ہک

لش خبی‌تسہ دوش ہک دناوت ی‌ک *** ش خبی‌تسہ ز ا ہتفایان تاذ

نآ تسا نکم روچ، ی‌نکی‌مذ تلاد کوکشم دروم نآ رب تدوخ ہک «قأسفلاً لا!» ی‌وت رخآ
 دقنم روھظ لاصا ہک دیوگی‌م! دنزی‌م ص یصخت ہک دنتفگی‌م شاک ی‌ا لاد!؟ ی‌نزیب ص یصخت ار مّاع
 کوکشم دروم نآ ہب تبسن مّاع، لوا ز ا ہک دیوگی‌م! تسا ی‌لعا ی‌لیخ رگید نیا! ی‌اوی! دوشی‌مذ
 ام سپ. دریگی‌م ار ش بولج - تسا ص صخم ہک - عنام و عدار نیا و دراد روھظ ہکنیا ہن، درادن روھظ
 بجوم، دیز نیا رد ہکنیا ات درادن کوکشم دروم رد روھظ، «قأسفلاً لا!» نیا لوا ز ا ہک میوگی‌م
 دوشب مّاع ل امجا

رب لاکشا ی‌نعی. تسا دراو نیلوصا ہیک رب ہکلب، دنوخآ موحر م رب طقف ہن ہک لاکشا کی نیا
 عامجا فلاخ، ی‌نابم رد: دیوگی‌م نوچ، دراد سرت ہک تسا ی‌یاہج نآ ز ا نیا و تسا نیلوصا عامجا
 دینکن ناید بالطم

ل صفنم ی‌قادصم ل مجم ص صخم مکد

اہی‌ضعب، دشاب ل صفنم ام ص صخم رگا ہیقادصم ہبیش رد؛ ل صفنم ص صخم غارس میدما لاد
 دوشی‌مذ ہک دنتفگ اہی‌ضعب، درک مّاع ہب کسمت دوشی‌م ہک دنومرف

خیش موحر م رظن

دوشی‌م، ل صفنم ص صخم اب ہیقادصم ہبیش رد ہک تسا ل ناق ہک تسا ی‌دارفا نآ زا خیش موحر م
 لابق مّاع ی‌ار ب روھظ و دراد روھظ دارفا رد مّاع نآ تسا ل صفنم، ص صخم نوچ؛ درک مّاع ہب کسمت
 مہ جورخلامولعم دراوم ہب تبسن و تسا دقنم لوخلامولعم دراوم ہب تبسن ی‌نعی؛ تسا ہدش دقنم
 لیلد ہک، جورخلامولعم دراوم ہب تبسن. ی‌لوا قیرط ہب رگید کوکشم دراوم ہب تبسن و تسا دقنم
 تیجد ہکوکشم دراوم نآ ہب تبسناب ایآ ہک میراد کش لاد؛ دریگی‌م ار تیجد ی‌ولج و تسا ص صخم
 دیابن ارچ. درک کسمت مّاع ہب دیاب و دریگی‌م ار دروم نیا مّاع روھظ، مینک کش ہک ی‌تقو؟ درادن ای دراد
 درک کسمت دیاب!؟ درک کسمت

ی‌ثنذ دادترا ائنسہ رد ی‌ناڈ دیہش موحر م رب خیش موحر م لاکشا

دادترا باب رد ی‌ناڈ دیہش موحر م. تسا باب نیمہ ز ا دنکی‌م ی‌ناڈ دیہش موحر م رب ہک ی‌لاکشا اذل
 مہ ہک تسا مّاع، ل تق نیا ہب عجار لیلد نیا². «هولئفاق ہنید ل د ب ن م» ہکنیا رب میراد لیلد ہک دنیامرفی‌م
 ص صخم ہب ارم: دنیامرفی‌م ی‌ناڈ دیہش موحر م. دوشی‌م ی‌ثنذ ل ماش مہ و ارم ل ماش مہ و درم ل ماش
 ی‌ثنذ تق ہک دنیامرفی‌م ناشیا؟ ہن ای تسا ج راخ ی‌ثنذ ایآ ہکنیا رد میراد ہبیش. تسا ج راخ، لیلد ہب و
 تسین زیاج³

«أرملًا جَرَّخَ» ہک دیوگی‌م لیلد؟ دینکی‌م ج راخ ار نیا ماش ارچ ہک دنکی‌م ضار تعا خیش موحر م
 نیا ہک میراد ہبیش ام اجنیا رد، ہش ج راخ ی‌تقو. دوشی‌م ج راخ، دادترا اطمساو ہب ل تق تحت ز ا ارم سپ
 رد لخاد ای ی‌ثنذ دروم نوچ؟ دوشی‌مذ ای دوشی‌م ی‌ثنذ دروم نیا ل ماش ایآ تسا ارم ہک ام ص صخم
 ایآ ی‌نعی. رگید تسا نیبایتم ص صخم، ام ص صخم نیا نیاربان. تسا ل جر رد لخاد ای تسا ارم

¹ 23. تید، 19 ش خب، رار بلاأ اعبس، (ی‌ماج) گنروا تفہ

² 163. ص، 18 ج، لئاسملا طینتسم و لئاسولا کر دتسم

³ 30. ص، 8 ج، ہیقشمدلا عملا حرش ی‌ف ہیہلا تصورلا

نوچ لااح - تسیند ج راخ اتود نیا زا هک یثنخ نوچ - تسایثنخ یهأرم ای تساهنت یهأرم هک یهأرم نیا سپ؛ دوشی من ای دوشی می یثنخ نیا ل ماشه هأرم مینادی مذ و ،تسا لمجم اقادصم اجنیا رد ص صخم دریگی م بررد ار یثنخ ،دنام یقاب هکی تقو و دنامی می قابش دوخ مومع رو هظ هب ، «هنید ل د ب ن م» ماء دناهدرک لاکشا ی ناڈ دیهش مو حرم رب اذل

ج ر خ ،هنید ل د ب ن م مومع تحت یثنخ ل و خ د ب ل و ق ل ا ن ک م ی و : هک تساه مومرف ی ناڈ دیهش هچرگ نیا هک ؛ دنامی می قاب ن ا تساه ماء تحت رد هکن ا : دنیا مرفی می نعید . ماعلا تحت ی ت ل ا ی ق ب و هأر م ل ا ه ن م ¹ .تسا خیش ی انبم اب ق فاوم

ی ناڈ دیهش مو حرم رب خیش مو حرم لاکشا دورو مدع

ی کلام ن نامه هب اجنیا رد هکنیات هجهب .تسیند دراو خیش ض ارتعا هک تفگ دوشی م اجنیا رد ن کلو ای مینکی م ماء هب ک سمت و میراد ماء اجنیا رد هکنیا هذ ،میراد ن ماء ل اصا ام دش ض رع ن اتتمدخ لابق هک عرم رد ل خاد ای ار یثنخ ،تبعطق ه لدا قبط هکنیات هجهب .میراد ن ماء ام اجنیا رد ل اصا ،هذ ؛ مینکی مذ اهیا ی () ،میراد ن ثلاث قش ام هک توبث ماقم رد ؛ تابثا هذ ،توبث ماقم رد ی نعید .هأرم رد ل خاد ای دنا هتفرگ رد ل خاد ای دوشب دلوت م ود نیا زا هک ی دولوم ره و میراد ن یثنخ ام ² ؛ (ی ث نا و ر ک ذ ن م م ک ن ق ل خ ا ن ا س ا ن ل ا تسای ث نا تحت رد ل خاد ای تساه ر ک ذ تحت

نیا ، ³ «هولتقاف ه نید ل د ب ن م» میراد هکی ماء رد ؛ ن م ماء غا رس مپیای م دش م ل س م ه ل س م هکی تقو ل د ب ن م» ؛ میراد ن هک مومع ن ا ونع هب می مهب م و ی لکی ی انعم ک ی اجنیا رد ام .تسا مومع ظافلا زا «ن م» ؛ امهولتقاف دنک لیدبتر ن اشنید رگا ن ز و درمی نعید ؛ امهولتقاف امه نید ل ا د ب ا ذ ا ه ا ر م ل ا و ل ج ر ل ا : ی نعید «هنید هتفر قش ود یور ماء نیا ل و ا زا .دشاب اهنیا زا ریغ و یثنخ و ن ز و درم ،ی لک ن ا ونع هب «ن م» هکنیا هذ هکنیا یاجه ب ، «ی ث ن ل ا و ر ک ذ ل ا» : دیوگب هکنیا یاجه ب ، «هأر م ل ا و ل ج ر ل ا» : دیوگب هکنیا یاجه ب و تساه «ل د ب ن م» :تسا هتفگ ، «هاسنلا و ل ج ر ل ا» : دیوگب

دنک لیدبتر ن اشنید رگا ن ز و درمی نعید ،تسا هتفر ن ز و درمی وور ل و ا زا «ل د ب ن م» نیا ربانب ش لحنم هکی تقو «هولتقاف ه نید ل د ب ن م» لیلد سپ .دش ج راخ اهنیا تحت زا هأرم ،هأر م ل ا ه ن م ج ر خ .هولتقاف هولتقاف ه نید ل د ب ا ذ ا ل ج ر ل ا : هک دوشی م لحنم نیا هب ،مینک

هیضق ی ا رب ع ضولادقع ،عوضولامولعم هشیمه ،تاعوضوم رد هک میتفگ ام ،دش روطنیا هک لااح ک سمت میناوتی مایا اجنیا رد ؛ هذ ای تساه درم ،نیا ایای هک مینکی م ک ش ،دروم ک ی رد لااح .دریگی م رارق ،دروم ک ی رد هک امش .میراد تیلو جر رد ک ش نوچ .مینک ک سمت میناوتی مذ ؟ هذ ای مینک «ل ج ر ل ا» هب ملاء ،دیز نیا هک دینک ک ش دعب ، «عاملعا مرکا» : مپیوگب هک دنامی م نیا لثم دیراد تیلو جر رد ک ش ایقادصم ههیش رد ماء هب ک سمت نیا ،ریخهذ ؟تسا بجاو دیز مارکا اجنیا رد ایای ؟تسیند ملاء ای تساه .تسا روطنیمه م ه اجنیا رد .تسا

و ل ج ر ل ا نید کوکشم دروم اذه و ، «هولتقاف ه نید ل د ب ا ذ ا ل ج ر ل ا» : دوشی م نیا هیضق ل ص د ا م ل ن ا ق دیا ب تقون ا ،دینک ک سمت دیناوتی مذ رگید «هولتقاف ه نید ل د ب ن م» هب ،دش کوکشم هکی تقو ؛ هأر م ل ا ار ی رگید ه لدا دیا ب ،دوشی من ل ماشه ار نیا «هولتقاف ه نید ل د ب ن م» لیلد نیا ی نعید .دش ... و طایتحا هب تفرگ

میهاوخذ م ه رگا ی نعید ،مینک حیحصت ار دیهش مو حرم ملاک میه اوخب ام هک تساه تروصرد نیا یثنخ لتق ی ا رب «هولتقاف ه نید ل د ب ن م» هب ک سمت ی نعید ،تسا نیمه اوتف اجنیا رد زاب ،مینک حیحصت رب رظنهطق نیا زا خیش مو حرم لاکشا و مدرک بارخه ار ی ناڈ دیهش راک هکی اه ل س م اما .تسیند زیاج ل و خ د ب ل و ق ل ا ن ک م ی و : دناهدومرف و دنتفرگ ماء ار «ن م» نیا ی ناڈ دیهش هک تساه نیا ،تسا دراو وا

¹ 192 ص ،راظنلا ا حراطم

² 13 هیا ، (49) تارجد هروس

³ 163 ص ، 18 ج ، ل ناسملا طینتسم و ل ناسولا کردتسم

